

- Ta vare på husene fra gjenreisningen

Statsstipendiat innen bygningsvern Else Rønnevig mener det er viktig at vi verdsetter og pleier gjenreisningshusene i fylket.

Av Maria Rasmussen

maria.rasmussen@altaposten.no

Altaposten skrev i går om Else Rønnevig som sa sin hjertens mening om gangbrua på Elvebakken. Bygningsverneksperten har imidlertid synspunkter også når det gjelder andre bygg i Alta. Rønnevig som har et hjerte for gamle hus har nemlig latt seg begeistre av gjenreisningshusene.

Bør være stolte

- De er viktig som historisk forankring for folk i Finnmark. Det er viktig at dere pleier og verdsetter denne bygningsarven, mener Rønnevig. Hun sammenligner Altas gjenreisningshus med jugendstilen i Ålesund.

- Det er en fin sammenligning. I Ålesund er de stolte over sin arkitektur i jugendstil. De er internasjonalt kjente for denne stilen, og trekker folk dit på grunn av den. Alta har like stor grunn til å være stolte over sin bygningsarv - gjenreisningshusene. Men det virker som folk her oppe generelt er fornøyd bare de har et hus med vindu, og kan se ut. Det kan godt være jeg tar feil, men førsteinntrykket mitt er at folk ikke synes det er så nøye å ta vare på det opprinnelige, sier Rønnevig.

Høy økonomisk verdi

Med det mener hun at folk bygger kamapper, store veranda og takluser som ikke harmonerer med resten av huset. At folk med slike hus bytter ut de opprinnelige vinduene som har midtpost med smårutete eller panorama vinduer blir også feil, i følge Rønnevig.

- Gjenreisningshusets fasade faller helt på plass når vinduene har midtpost. Disse husene har en fin bygningskropp som må få lov til å vise seg frem selv om man bygger ut. Tilbygget må være anonymt, slik at det underordner seg resten av huset, mener hun. Rønnevig opplyser om at reguleringsbestemmelsene for historisk og antikvarisk område definerer hva som

«SE SÅ FINT!»: Else Rønnevig har oppdaget en og annen perle på Elvebakken. - Her har de ikke gjort noe som helst med huset, men beholdt det opprinnelige. Det huset er verdifullt, sier eksperten og peker på et eldre bolighus ikke langt fra E6.

kan kalles et historisk og antikvarisk gjenreisningshus.

- Der kan eierne av slike hus finne ut hva som er lovlig og ikke lovlig, når de skal restaurere huset og fortsatt kalle det et opprinnelig gjenreisningshus, sier eksperten, og legger til:

- Beholder man det opprinnelige har det vist seg andre steder i landet at disse husene stiger verdi, for eksempel ved salg. Det er ikke bare en historisk gevinst i dette, men også en økonomisk:

Rønnevig er svært glad over å se hus og andre bygninger i Alta som er godt bevart. Hun har lagt merke til at de fleste uthus og lover i kommunen har sitt opprinnelige utseende i behold og er godt ivarett. Samtidig lurer hun på hvor lenge dette varer.

- Jeg ønsker å forebygge slik at forfall og tilfeldig oppbygginger av det opprinnelige ikke skjer. Det er min hjertesak, sier Rønnevig.

Kritiserer Husbanken

Rønnevig mener Husbanken i samarbeid med staten har rasert gamle kvalitetsvindu i fylket.

Av Maria Rasmussen

maria.rasmussen@altaposten.no

Etter krigen besto Husbanken 90 prosent av gjenoppbygginga i Finnmark og Nord-Troms. 20 år senere kom de i 1975 med energisparelånet. Dette var et gunstig lån for å bytte ut vinduene. Med det mistet svært mange av gjenreisningshusene i Finnmark sine opprinnelige kvalitetsvindu.

- De burde visst bedre. 90 prosent av husene mistet sitt ansikt når dette lånet kom. Først bygger de opp fylket, og så raserer de.

Gjennom Enova raserer de forøvrig nå også det siste som er igjen av disse vinduene. Det er kritikkverdig, mener Rønnevig.

Bør opprette fond

Hun håper Husbanken vil bøte på skaden hun mener de har gjort.

- De bør rette opp igjen ved å gi et fond til Finnmark og Nord-Troms som kan bidra med i alle fall 80 prosent av kostnadene til de som vil tilbakeføre til de opprinnelige vinduene, oppfordrer Rønnevig. Hun mener vi ikke har rett til å skusle vekk bygningshistorisk arv som skal videreføres til senere generasjoner.

- Har ikke ansvaret

Hallgeir Strifeldt, avdelingsdirektør i Husbanken Hammerfest er ikke enig i at de har bygd opp fylket for så å rasere det.

- Da vi begynte renoveringa på 50-60-tallet var det veldig stor forskjell på provisjonskostnadene. Det var dyrere å kjøpe vinduene som hadde gjenreisningsstilen, mens forskjellen i dag er liten. Det er nok en del av forklaringa. En annen er at det ikke var det samme fokuset på estetisk byggeskikk. Men så vidt meg bekjent har ikke Husbanken ansvaret for hvilke vinduer som ble valgt. Vi stod kun for finansieringa. Det er byggherren og bygningsmyndighetene som har ansvaret for valg av vindu, sier Strifeldt. Han kan ikke gi et svar på om det er aktuelt for Husbanken og opprette et fond, til det er saken for fersk.

- Vi har ikke rukket å diskutere det ennå, og kan derfor ikke gi noen kommentarer utover det.